Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕ[illegible]ЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ЕРА, 26 январь, 1978 шу. ● № 11 (5834). ● Мах 2 кеп.

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-27» — «ПРОГРЕСС-1». ПРОГРАММА ТОЛАМЕ КХОАЧАШЬЮ

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНИ Ю ЦЕНТР, 24 январь (ТАСС). Діахо никъ беш я «Салют-6» — «Союз-27» — «Прогресс-1» яха лехкаш йола орбиталли Іилма-тохкама комплекс.

Программага хьежжа селхан экипажа активно салаІа ди деннадар. Космонавташ Романенко Юрийн Гречко Георгийн физически упражненеш еш, комплекса і цхьаболча бортовой системашта тІаІьожжи доаттабеш, салоІаш хилар. Дольда тІехьаІа «Прогресс-1» яхача кема бортовой системашка хьажара йола тІехьара операцеш кхоачашьнчуа тІехьаІа вІашагІхоттаря узела люк хьа а йийла «Прогресс-1» яхача трансфертин кема чу баьнаб космонавташ, тІаккха Льаттара цо бенача муьлха хьежаб.

Тахан комплекса экипаж «Салют-6» яхача орбиталли станцена доагор чудотта кийчо яра йола операнеш е йоланай. Космонавташ тІаІьожжи доаттабу доагора магистраля герметичноста, доагора газн хьателача системаша болх мишта бу хьеж.

Доагор чудотта кийчо яра балхан дІа ца Іеш, экипаж тахан йоллау хьаккхьачча муьлха демонтаж а еш из станце чу хьанчуккхьа.

Техметрически информаце хоама даннеех космически комплекса бортовой системаш лерттІа болх беш я. Новкъостий Романенкон Гречкон дикача хьа тІа ба.

ЛЕРХІАР: ДИКАЛИ ЭФФЕКТИВНОСТИ

ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

Самардиндаьа гор. Грозне, КПСС обкома политически деларна ШІагІа хилар Почч-ГІалгІай республикански партийно-боахама актива собрани.

Актине дийцар «1978 шера плян кхоачаш а тІеккхочаш а яра социалистически яьх йоаржкярен производствен эффективности балха дикаин лаьцна тІехьа доаттабу кхоьсан ціогІбіреи хьакъеьлаь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийн, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешна, Советски Союза къаьхьгамхошка яздьиа Письмоца дийза партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта хьалхашка лаьтта декдарашн 1978 шера дола республика къаьхьгамхой социалистически декдарашн дуьнан доклад йир КПСС Нохч - Гіалгіай обкома секретаря М. А. Дороховаьа.

Нохч-ГІалгІайчен къаьхьгамхошка чІоаІа дегаш айдеина тІаийнаьл, эьлар по. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо:

Партийни документа тІа советски наха ту балха хьаьдда йола программа. Цо ІІо ду пятилетка керттерча декдарашта КПСС ЦК Генеральн секретара, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателена новкъостА Л. И. Брежнева КПСС ЦК декабрьхи (1977 ш.) Пленуме даьча къамьалнарча положенненташ выводаштен низашт тІедерзаде.

Докладчико юьу 1977 шера республика промышленностон юрта боахамои баьча балха итогаш.

Продукци маьхала яккхара плян кхоачашьнчІ 101,6 процент, планаІ совгІа маьхала ьккхаІ из 22 миллион сом. Мехка хьалха боахамга хьи тІа діаккхийнаьл 215 эзар тонн мехкаьлтта, 35 миллион кубически метр газ, бІаьш эзараш тоннаш лаккхоаттаран автомобильни бензинаш, дуккха кыьйола продукци.

ХІинз республика предприятеша 92 тайна хІамаш аракхи дикала паччахьаьлкен Знак йолаш, аракецача ерриргача продукцех 16 процент хуо из.

Планаш социалистически декдарашн хьалха хкоачашдара яхьа баьнаргаьта хьалха лаьт Октябрьски революцен орден лелаеча «Старогрозненфть» НГДУ, бурув дстачча балхий Горячеводски управленеи, Анисимова цІеранІга Новограозненски мехкадьатта чакхдоахача, СССР 50 шу дизарга цІерагІча химически, Октябрьски революцен орден лелаеча «Красный молот» заводе - болат лоаладеча цеха бригадаша, сменаша хІара дийнаьха итогаш ю шозш дахьа ча ьккхьгамга толаш. Кьа-рагІдийнча толамаш массанеча діа а довзийташ, пийсленна кхоачамбоапарш діадоаг. Ишта болх беча коллективаша юкъе яьржка социалистически яьхь хьалха латташ я Баканов Валентин Сергеевич керте латтаеча болат лоаладеарий бригада коллективн мастера Кулягин Виктор Георгиевична кулгалдеча участка болх-лойн. Цар толамаш кхоачашьнчІ яьхь яьржа беттА хьаьхарча шин декада задаш.

СУРТА ТІА: (хьаьдхьара ьштеъка) мастер В. Кулягинна Баканов Валентина баьча балха итогаш еш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Пятилетка кхаь шера план — СССР Конституце шу дизарга!

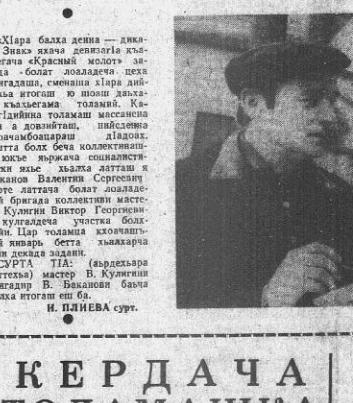

«ХІара балха деина — дикала Знак» яхача деиазлІа къьхьегача «Красный молот» заводе - болат лоаладеча цеха бригадаша, сменаша хІара дийнаьха итогаш ю шозш дахьа ча ьккхьгамга толаш. Кьа-рагІдийнча толамаш массанеча діа а довзийташ, пийсленна кхоачамбоапарш діадоаг. Ишта болх беча коллективаша юкъе яьржка яьхь яьржа беттА хьаьхарча шин декада задаш.

СУРТА ТІА: (хьаьдхьара ьштеъка) мастер В. Кулягинна Баканов Валентина баьча балха итогаш еш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕННА ДОШ ЧІОАГІА ДА

Пятилетка хьалхарча яьхь шера плян СССР керда Конституци тІаийца шу дизарга денна кхоачашьнча Горячеводски бурувдеттаряца діайоллаь инициатива рьаьда болаш хьалаьлача Грозненски ацетонова завода болхлоца дикача толамашца жоп ю КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо-на. Юбилейни шера даьха толамаш тІа-тІа тоьдеш діадолаьдаьд цар пятилетка хьалаьлІа шу. Товарни продукци арахецца январь беттА шина декада задаш 107 процент кхоачан а еш, планаІ совгІа арахІийнаьл бІаь хиар сома маьха тайп-тайпара продукци.

Завода цехашта юкъе яьржачА социалистически яьхь хьалха лаьтта ер шу діадоаг-даьд Петренко Анатолий Александровича кулгалдеча «Б-12» яха витаминаш арахецача цеха коллективо. Шин декада задаш 122 процент кхоачаш а еш, планаІ совгІа цо арахІийнаьл 70 эзар сом мах болх витаминаш.

* * *

Пятилетка кхоачаІгІча шера тІаийца социалистически декдарашн хиннаьл хьалха кхоачашдара шерра социалистически яьхь йоаржаьхьа «Октябрьнефть» НГДУ мехкадьатхошца бизза лаьца нІйбу шоай торонех. Цунга хьежжа дика да укх шера доаха къьхьегама толамаш. Хіара дийнаьхьи буси заданеш совгІа 18 тонн совгІа мехкадьатта доаккх цар. Январь беттА 22 дийнаьха 77790 тонн мехкадьатта а довзийташ, цох заданеш совгІа цар дьккхъар 400 совгІа тонн ІІаьржа доІшьъ.

Мехкадьаттен газн йоахача управленеи районни инженерно-технологически службашта юкъе яьржка социалистически яьхь хьалха лаьтт Ерзиаьмн Клим Баласановича кулгалдеча цхьоалаІгІча РИТС-а мехкадьатхой. Цар 22 дийн заданеш совгІа дьккхъаь 226 тонн мехкадьаттА.

* * *

Шозш тІаийца декхарашн тІеккхочашдара кхиннар яйдеина кхьаьгІгІ діадолаьдаьд, пятилетка кхоачашдара шу Грозненски газ чакхйоахача завода болхлоца. Из ишта хилара Мехкадьаттен газ совгІа. БеттА хьалхарча шин декада задаш тІеккхочаш а еш, планаІ совгІа цо арахІийнаьл 10 эзар сом мах болх витаминаш.

Пятилетка кхоачаІгІча шера тІаийца социалистически декхарашн хиннаьл хьалха кхоачашдара шерра социалистически яьхь йоаржаьхьа «Октябрьнефть» НГДУ мехкадьатхошца бизза лаьца нІйбу шоай торонех. Цунга хьежжа дика да

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене болхлоца, инженерно-технически болхлоца, ГІулахкерча наха 1978 шера тІаийца социалистически декхарашн.

Сийлахь - боккхача Октября 60 шу дизарга сийца къьхьегама вахте а этта, СССР керда Конституци тІаийнаьр дог ГІоздаьккхача объединене коллективо бурув тохара юбилейни шера плян 10 декабре кхоачашйир, хІиьта мехкадьатта даккхара пІан 20 декабре кхоачашйир. «Пятилетка кхаь шера план 1978 шера 7 октября — СССР керда Конституци тІаийца шу дузача денга кхоачашьс!» яха Горячеводски УБР тІехьхам шерра баьржаб объединене предприятешка.

КПСС ЦК декабрьхи (1977 шера) Пленуме решенеш, Плеиуме новкъостА Л. И. Брежнева даьла къамьалнарча подоженеш эьлоДаьнн. «1978 шера плян кхоачаш а тІехьтохачаш а яра социалистически яьх йоаржарен производства эффективности балха дикаин лаьхьара тІехьа доаттабу кьоьсан «ІоагІбіреи хьакъеьлаь» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийн, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешна, Советски Союза къаьхьгамхошка яздьиа Письмоца жоп е йоаг республикерча производственни коллективаша арахецца йоллеиний бокхийнча грузовой автомобилзата лаьрхІа йола гидравлически подъемникаш.

«1978 шера план кхоачаш а тІеккхочаш а яра социалистически яьх йоаржарен производства эффективности балха дикаин лаьхьара тІехьа доаттабу кьоьсан «ІоагІбіреи хьакъеьлаь» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийн, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешна, Советски Союза къаьхьгамхошка яздьиа Письмоца жоп е йоаг республикерча производственни коллективаша арахецца йоллеиний бокхийнча грузовой автомобилзата лаьрхІа йола гидравлически подъемникаш.

«1978 шера плян

ЛЕРХАР: ЭФФЕКТИВОТИ ДИКАЛ

ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

(Инстедолаар. Долладу 1-ча оагІо тІа).

Нохч-ГІалгІайчех къахьегахоша ворхІаншІаьй мухх дІа-ioxa кхаьхьарна дозаллиш, цу совгІа дІа-іоха бихььб 300 эзар тонн гаргта мухь.

Планах доХьарІабаьб республика бувзамХой.

Торговле болхошна бакъвоа нахагта плана совгІа оахаад 450 эзар тонна маьХа товараш. Бахьна ма-ніна бытовой тІулакхаш дара плян тІехкоачашьЛ.

Дешнех толамаш республика партийн, профсоюзан, комсомольскин организацешна баьйна боккхачу организаторски, политически баьхьа, вай республика ма-бахьлошь, колхозхошь, интеллигенце шоай ца хьоьбеш хьийчаьнах кхьаьнна.

ЦІхьаьбкІа, парте областной комитета дукха ха йоацаш хиннача VII пленуме белгалдаьв ма-хиллара, республика хьаька боахам дегІабоалабеІа, боахам-на оргаьнан партийн, профсоюзкин, комсомольскин организацей баьхьа тІе-гІа долаш да 1977 шера баьхьа цІенкаштта І аьІ-ша доаг хоачамбоацаш Белгалдаь мел дар хоачашдаьдан. Цементин заводо кхоачашьЛ паччаьлькхеи пиш. Республикин промышленности лоарХІаньЛ къахьегама оварле лаьхьара, ДІадоар кІезнгара дарах планах.

ЦІенкаштта хоачамбоацаш да капитальн ГІишлошьеча. 1977 шера пайда иа эцаш дисар 30 миллион сом гаргта кинпложечеш, царех 16,7 мах-сома ГІишлоп-монтажник Болхаш. Кхоачаш ца деш да кертТедар — керттера производственни производственни йоанеш фондаш болх бе йоаІолойнІатІа.

ХІаьз а лоха ба ялата, генарий, баьцаДаарий, кІыча кулЛутрий хьунхьам. Шортина лел хьаьдан дебларта, хьаьдий продуктивность айелга. Анализо хьаьоЛ республика юкьерча хьокхаммиста тІехьаьлка лечкьаш хьаьдаьрна ведомствай, районий, колхозий, совхозий во болх болга.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тІа белгалдаьв 1978 шера плян кхоачаш а тІехьхоачаш а яра дехкарашца толаме чаккхдаьрца партийн, советски, боахам, профсоюзкин комсомольскин организацешца цолаш дола кхоачамбоацаяш ДІадаХаьжа, ГІишлошьерий комсомольскин организацешца ДІадаХаьжа, ГІишлошьерий кІезнгара ДІадаХаьжа ДІадаХаьжа ДІадаХаьжа

ДЕГІАЕНАЧА СОЦИАЛИЗМА ЭКОНОМИЧЕСКИ СИСТЕМА

СССР кердача Конституце тІа — дегІаенача социализма конституце тІа, аІашагІеалй керда тайца экономически система хьаяреи чІоагІьарен опыт. Цу система лард я паччахьалхенн (дерригача халкъ юкъарча) колхозно - кооперативни формеХа производства средствашта оттавь социалистически доалахьЕ Общественни доалахьЕ — Октября революцИ ТІехьдаьна доккха хІама — чІоагІьарца кхы пІаккхв хуттІа йоацаш дІаяьккхай сагО сагА ешІ йоЦа эксплуатацИ, экономически законашца дагатехЧа тайпара леладелга. Производства анарХе шиЙ моттиг мукъа хийцай ІиЙман наькьвена планагІа боахама дечь доала. ЦІаккхА а ца хиннача тайпара шера ниКъ хьабеллабеннАй ХІамаш хьаьколлаш доЛ ниЙзаш дегІадахара, деррригача халкъ хьаЛ-гоо тІа-ТІа дуХкагІа лаКхьЛара Социализма экономически системо кочАчиндьА кхъьЛегамХошта социалИзм конгаЛчьАхьЛЕ обществени нийсКи ЛЕара хьаькъхьА адамленна бІаЙ шерашка дагалаЛЕлар

ДегІаенаЧа социалИзма экономически системах, ХІамаш хьаьколлаЧа доккхИЧа нИзех, ІиЛма - технически прогресса карагІадьнарех ког ПОпОлгА а еш. КоммунИстИчесКи пАрте ЛаррагІа чакхОах КПСС XXIV-чен XXV-чен сьєздаша ЯЛьхХара хаЧна ЛЬрХІа оттавь, советски экономика ДІахо дегІайоалЕара, халкъ хьалЧоро лаКхьЛара, коммунИстИчесКи общество хьаЛьара эгтара кертера лекхарШ кхоачашцара, тІаенаЛь, социАльно - экономИчесКи стратегя.

1.

Сийлахь - йоккхача ОктябрьскИ революце, коммунистИчИ пОмещИнийй доал пІа а ЛЬмХІ, дерригА ЧаЛЬХЬ йоалаЛЬХЬ ДІаденнАЙ лаКхтен цуи ченашн, хин а ХЬчиАн а, производства кертера средствашн. Цу тАйпАнА юкъЕ ДІаЙоАлаЙ ешІ ергІа производственни отношенеш общественни доалахьеш ЛарДа тІа оЛаЛгара деНЯ эгтАяхара. КхЬ тайца а хинна ДІаЭтта общественни производства ЛерХІаЛаш, къаЛъегамА ХЬнсАн, боахам лелабаРа формашн методашн.

ИсторИчески доаЩача ХаЧнЩА ЭЛаЛЬЙ ЙаЙ мехка соЦиАлИзма матЕриАльнО - технИчески бАза. 30-гІа шерашн юкъЕхьаЧчАча хИна а тІехьа шиЙ кертенА бАзелАдОнЩА тЕхьшАме чІоагІ а ешА дІаЭттАр социАлизма экономИчесКи системА. ЦУ ЛАнАн производства средствашта оттавь социАлизма экономИчесКи доалахьЕО чУлЙлЩАн хАлхЬ боахАма кертенА производственни фонлех 99 процент.

ВоЙ мехка ЧаЧчАхьЕ ЛАдАн хьалЬар чІоагІдаЬ йоЦа 1936 шерАра СССР КонстИтуцИн ТІаЙйАччА тЕхьАгІа дІадАхача шоЩатхЬ шера ДІаЙоЧА йоккхагІа а хИнАн, чоагІ а елАр производства средствАй общественнА доалахьЕ. КертенА производственнИ фонлАЙ, 1936 шерАца нийсИнЧ, 20-за дуХкагІа а хИнА, 870 мИлИАрд сомАгА пІаЛхьАЛАн 1977 шера. ШоЙатхЬ шера материАльнИ производства доалЬшоЦА хийсбар, вешта йЬчА цЬЙн БОлхЛОчА ЛоарХІАнА ГоЧЧАрА кертенА производственни фонлАЙ объем 14-за йоккхагІа хиннАй, промышленностЕ кхАьЛгАм энергеша кийнбар 8-за хІАна хИннАдАр ЬЬнА, юртА боахАме — 15-за совгІа дуХкагІа хИннАй. КЬАьЛгАма ОсарлЕ лаКхьЛара бАхьЛ доЛаш ЛергІачА общественнА продукТ шера ФОндАш хІАнА цЬЙн БОЛЛА кІЕнЩАгІА хАна хЬЮ 1936 шерАца нийсИнЧа.

ЦУ цИфрашн тошал ду мехка экономИка сИхачА тЕмпашца ЙЙЦЬн хИлАр, хОлАмаЙ дечА нИзехи социАлистИческИе стрОй совлЕнекИ кЕстамца ЛаЙца эпшаш хИлАрЕ.

ТАхАн СовЕтскИ СоюзА — дУнен тІа эгтАра йоккхагІа йоЦа ИндустрИАльнИ дЕржАва. ПромышлЕнни производства бОАрАмгА дЕллАча ЮхьЬшЦАрча пятилетке а тІехьА ЕвропЕ ХьАлхАрча мотгитЕ яьлар СССР. 60-гІа шерАш юкъЕхьоачАш промышлЕнностА продукцИн кЬАмАн дотоДен бОарамшкА дЕллАчА ЕвропА кертЕрчА капИталИстИчески мехжАша — цхьАна лАьрХІАчА, ФРГ-ещА, ФранцещА, ВеликобрИтАнещА, ИтАлеца — нийсбелар вАй мохх хІЬата хІАнЛЕ цУ паччАхьАлхенеЛ дИкка ЛЬАлхА а бЬАнчАб США-ца нийсбЕНа 1976 шера вар промышлЕнностО 80 процент совгІа продукцИ елАр, вешта ЬЬчА 1950 шерАчУ 2,7-зА дУхкагІА. СССР-ЬхьАю дерригА дУнен продукцЕх пхелагІа дАкъА.

ДегІаенаЧа социализма ЬЬалашка лоарХІАме дИка хУшцАмИн хУл дерригА халкъ юкъарча паччахьАлхен доалахьЕнА. ЦУн белгалагІА йоЦа оагІоШ — низ бОа материАльнО - технИческИ бАза, йоккхА машИнИн производства, тІаТІа кІоарГлуш йоЦа производствА концентрацИн специАлизацИн. ПромышлЕнностА кертЕрча дАкъА а хИнна ЛЕоттАш латт производственни объЕдИненешн комбинАтАш. 1977 шу доЛаннА ЧА ккхЬ а тІехьА БОлх беш ЯР 3,3 зЭар производственни ІИлма - производственни объЕдИненИ. ЦАр арахеца 40 процент совгІа промышлЕнни продукцИ. ПроизводствАна концентрАци ярА процесс ИштТа лАкхача темпашца йоЦа юртА боахАме а, гІИмлЕОл ечА а, кхЬча доаЬхоЦА а.

ЦУ цЬЙн хИнна дегІа а уЛ, тоа а ЛУ тІа - тІа дУхкагІА паччАхьАлхен доалахьЕна гАргАхуЛ йоЦа колхознО - кооперАтИвни доалахьЕ. 1976 шУ чАкхдоалЛш 95,4 мИлИАрд сомАгА кхАьЛгАр колхознЕ екъЬЛ йоацАчА фондИй мАх, 1965 шерАца нийсИнЧа 2,2-зза дУхкагІА хИлАр уЛ. ТехнИческИ кийнбАра боарамгА дИллАчА тХьАЛ ИтЛагІА шерАш юкъЕхьАчАчА хАна хИннАчА хЬоккамА масЕЕх ИттАззА тІехьбИнчАЛ хІАнА юртА боахАм. УЛх тІехьЬАчА хАна юртАшца чОоагІА дегІаЙхьАй ерригАш а хІАна ЯЦ ЬЬнА йоЦа колхозашн ІІАра кхоачА ЛА йоЦа совхозн ТАйпАнЕШ а йоЦш йоЦа боахАмЕй юкъЕра объЕдИненеш, организацИеш, предприятЕш

ХАлкЬбоАхАмА бІАрчА цхьА комплЕкс саИна йоЦа мехка экономИка тешпаме айо чІоагІА база я общественни доалахьЕ — производственни отношенЕй лАрА. ЦО чУлоЩ общественни производства, распределенИен обменеш дерригА доаЬхоЦ. ЦУ тАйпАнА комплЕкс ЛЕаелга ТАлЙЙдЕЬА бІАрчА цхьА энергетИчески систЕма, транспОртЕ бУвзамен, газоснАбжЕнИе системашн дегІаЙоАлАрА, йоккхИй территОриАльнО - производствЕни комплЕксашн хьАрца. БІАрчА цхьА халкъбоАхАма комплЕкс хьАлхИй пАрте бІАрчА цхьА ІИлмА - технИческА социАльнО-экономИческИй политИка ЧаЧхьоАчА хАна социАлизма экономИческИ системА. СоЛлЕнеЧ ЛАйдА эЦАр ЛАрА тІА. ИЗ бАхьАн ЛоЛАш ІАлАшцу ерригАчА союзнИ республикАйн мехка экономИческИ рАйонЙйн ЮкъЕра массе оагІоРАчАра дегІаУхилгА.

2.

- СССР КонстИтуце тІа законодАтельно ЧоагІдАьЛ социАлистИческИ производства эгтАра кертера дерХІар—бАза ИнХ материАльнИ сИна салоГАма эцАчеи хІАмашА бИззагІА ІАлашбАр. АлхА уХх тІехьАр-ча шИн пятилетке бАхьАн ЬЬлА ЦІАра сАга сИх ЛоарХІАн йоЦа реАльнИ доходаш 65 процент дУхкагІА хИннАй, ИтлагІА пятилетке 21 процент кхЬ а дУхкагІА хуттЬА. КЬАьЛгАма ОсарлЕ лаКхьЛара лАрда тІА паччАхьАлхенО хИдАнна лаКхьЛАр бАхьАн доЛаш ЦрИгАчА общественнИ продукт йоЦа ЛАрА тІА. ИЗ бАхьАн лоЛаш ІАлашцу ерригАчА союзнИ республикАйн мехка экономИческИ рАйонЙйн мехка массе оагІоРАчАра дегІаУхилгА.

3.

Социализма экономИческИ системА ОвлАнгАрча совлЕнеЧ ІаІ ІАлашгА из лелаеш хИннАр. ДЕнен тІА эгтАра ЬЬлА социАлизмО хьАьЛй кризисИ кегарех, капиталИстИческА обществе кертЕрча йоЦа производства конкурЕнцИя ямархеи мукъА йоЦа плАнОвАй экономИка.

УхХ шоЙатхЬ итт шУ гАргАчА хАна пхе шера плАнАнна хьАжжА дегІаЙхуЛ СССР хАлкЬА боахАм. ХІАнА шИй йІтлагІА пятилетке хЬоачАшцЕш боалЛ ЙЙй мехк. СоциАлистИческИ планировАнИе опЫтА прАктикен отрАслеЙн территОриАльнИ принципАнЙ тЕржЕЛ а еш уЬттАечА ІаШагІтохАр да экономИческИй социАльнОй дегІаЙхара паччАхьАлхЕн планИй лАрда тІА ду экономИкАна кулгАл ЯЦА положенИ СССР кердАЛА КонстИтуценА юкъЕхьоачАш. ПредприятЕй, объЕдИненЕй, кхЬча организацЕй инициАтивАен ЛоАнЩен цЬЙна тАйну планировАнИе цЕнтрАлизовАнИ йоЦа лелаеш. ЦУ хАна хИйцИ пАйда эЦ боахАма - расчЕтах, пАйдах, себестоимостах, кхЬча экономИческИ рЬчагЕхи стимулЕхи.

ПлАн — пАрте экономИческИ полИтИка кертЕрча инструмЕнт. ЛоарХІАмеГАра дЕккар сенах латт аЬчА, из латт, плАнОвИ БАЬхА бОарАм кхЬ а лАхчагІА аЙбАрах, вай бОаЛЬм прАкЬтИкЕн отрАслеЙн территОриАльнИ принципАнЙ тЕржЕЛ а еш уЬттАечА ІаШагІтохАр да экономИческИй социАльнОй дегІаЙхара паччАхьАлхЕн планИй лАрда тІА ду экономИкАна кулгАл ЯЦА положенИ СССР кердАЛА КонстИтуценА юкъЕхьоачАш. ПредприятЕй, объЕдИненЕй, кхЬча организацЕй инициАтивАен ЛоАнЩен цЬЙна тАйну планировАнИе цЕнтрАлизовАнИ йоЦа лелаеш. ЦУ хАна хИйцИ пАйда эЦ боахАма - расчЕтах, пАйдах, себестоимостах, кхЬча экономИческИ рЬчагЕхи стимулЕхи.

ПлАн — пАрте экономИческИ полИтИка кертЕрча инструмЕнт. ЛоарХІАмеГАра дЕккар сенах латт аЬчА, из латт, плАнОвИ БАЬхА бОарАм кхЬ а лАхчагІА аЙбАрах, вай бОаЛЬм прАкЬтИкЕн отрАслеЙн ЛоАнЩен цЬЙна ЛоАнЩен цЬЙна ЛоАнЩен цЬЙна

Доазол дехьара

Тихан–Инде Республика хьакхайкаьь Ди

Бомбей — Инде лоарIаме культурин промышленнин центр. Аьм йоккхачIаьрех цIаьв город я.

Мумбаи яха чIагIарий луьнарашц баьха зIамига вогIлиг иллача 4 бIаьв шу хьалха хьалхенна из город тIехь – тIехьагIа дегIайоагIаьш таханарча Бомбейга кхочаьш тоаснаьй. Из хоза город-порт Махараштра яхача штата столица я.

СУРТАШ ТIА: 1) ший хеза йолл «Инде коаматIаьрашц». 2) колледжа студентка Луси Суму.

М. ОЛИМОВА сурташ.
ТАСС фотохроника.

АПН корреспонденташа хоам бу

ПИНОЧЕТ—ТIЕХЬА ВА, ЧИЛИЙЦАШ ДУХЬАЛА БА

Хоржаьий шиг уриа йоаллаьр инарала Пиночета ший бе. Царех цхьаьнг тIа дIаязадь лаг «Тiехьха, воахьаг тIа — духьалаьь аьина. Хьалхарчун баллетенашта лаьрхIа дуккха харгIийн да, шоллагIIочун — цхьаькка а даьд.

Из я фашистски хунтана мерте латтачо хьоаьйна референдум яхача хIамах даьна «Чило мас упо» яхача мексиканска газета карикатуриста яь графически комментарш. Чилийкин халкъаьн дуьйен общественноьта хетачохи дош ца хетар санна лоархI. дуккхача рембоахарашц, ларгIа, а доаргIаш, из референдум чакхъьжкхар.

Голосованецара из килоьзьа сенна хьоаьйг тIаккха Пиночета? Из ма варий 1973 шера сентябре цIий. Іодохийтачун переворот яьчул тIехьагIа харжарчой спискаш йоагае аьина приказ деннарн цул тIехьагIа, 1976 шера июнц, со а «лерта, сол тIехьагIа хьаттаргIар а лерта, цхьабаккъя тIаккха а хургIаш. Чиле хоржжашцIа аьина хьаькайкхаьдеш. Шолг гелос сна дуьйа е хьалха дуьхьала дIаяла еаш бар мехкарча 27 шаьр хоржжийн урашатта тIаьлакха вIаштIедьаьна уж чилийнийн, ну даькъе сIатий а, бIаргаш дайнарашц дийша боаьарашц, есалин положение, коментаторийн сахьта, цхьаькка гражданскин партIато йоаьца хьалхаьнна батташ цхьаьнгIа ну доаг лах?

Денца мIаьн да итташ аьарш мIаьа еаьн хьаьнахи боаьбь дIабаьха, миллионашкаьн мокалеп мокалеп хьал тIа оттабь, итташ эзараш нах мехкара лелхабь йолча ший диктатуро 52 бутт баьккхачул тIехьагIа ший режим. ІоаьгIа боаьнаьгах Пиночета сакхIийг хилар.

Референдум хиладе хьалхаьгIа шоай «ак» аьинад хунта экономически политикана рауза боаьнча къаьсгаьмхошь, каргиррошц, политически партеш викалаша, хIаьта ишта мехка технически интеллигенции доаьлера гIоаьрашц. Духьала яьлар профессоашц а, «Опросе» ше рауза ца хилар хьакхайкадир кхьметтеп каталически кинаэо в. Карминала Сильва Эрнекеса хьаьлийнад, «этнически бахьнех хьалийта йиш йолаш яц из» аьина.

Вешта хунтана шийна юкъе а дукха ба Пиночета идеи эьла па лоаьшц Іийраш. Цунна духьала хиннав тIема - форла флота командующин адмирал Торибио Мериной ВВС командующин инарал Густаво Лиг. Бахьаьа, ну тIехьхьаргун «опозиц» ший бахьан долаш я. Из Пиночета моттиг хьаьвна гIерг, цудухь ший цIи дIахоьзарийлеп хьаьлоаьдирбоаьсн оагIув лех цо. Из бахьан долаш журналисташка кIаьчал «хьаьйлагI» аьина доаь тIаьлатта, № Б-20 а йолаш Пиночета дахьийта письмо. Цхьабаккъ. хунто эккхаьна сената члена социалиста Энрике Шнаьр Мадрида хьа ма хьайкадирца, Пиночета коагиста аьнарца Ли вахийтар — из хиеал лечоа меттед деккий дуьрг оттаьрг морг да... Хьаьта Ли письмо тешал ду, Сантьягоца фашистски доаьлахошта юкъе шеп-хаштта дов латташ хилара.

Пиночетехьи референдум вIашагIйоаллара юкъарчаьл доаьцаш долла бахьан хиннад дIаязадь шу чаккхоьлаш! Іаьнашцаьн Чиле сага боккоьнаш телхаьр чоагIгIа харцаьха лоархIаьш йолл ООН Генеральн Ассамблеях резолюци. Цу тIе а хIаьн тIаьцца хаьн из хьалдаьлцар репрессивни чилийскин режим бехке яра гIулакха, массаца а яхар мо, юхьлюьлаш хиннаьа паччахьлкхепаца а. Цу дешо хьаьвеккар, хунта дуьйен халкъашта юкъера тIаьта духьаргIа хийрайоаьккаш латтийг.а.

Геттара дика кхетаьлеп да плебесситаца хьоьзаьь киловзел дуьйен общественноьта хьалхашка диктатура бакъе, хунтана герзи юхьлургг аьчеи телаш бараш бехказа лаьрг1а хиннийга. Из эш чилийски фашисташцца ший бувзамаш бехказа дахь бахьан лехача Пекина я.

Референдума хьаьхьеъа Чиле Коммунистически парте ыьча заявление тIа йоаь. Пиночет, киловзел хьъе а ыьхха, «Льего порталес» (хунта резиденци) эдаде чу оапех вIашагIьехча цифраш халкъа лоар да аьина хетийта гIерг.

ХIаьта чилийнашта хетар-м дика кхетаьлеп ма хьаьйкадьлаьрий чоагIгIа биийхан полицейски репрессеш тIаьлаттаьна йоллашехьа я, цу денойца Сантьяго «Халкъ котаьрга, хунта дIаяргьа!» яхаш лоаьгг а долаш хиннга массовн протеста демонстрацеш йолча хана.

В. ТРАВКИН,
АПН соб. корр.

Мехико.

Социалистически Чехословакирца итташ промышленни предприятеша хаьнад хьалха хIоьмийнийр вежаьрашца долча мехкашца, ну даькъе Советски Союзе а экспортни поставкаш дIаьхьийтара шера план. Социалистически яьхе хьалха латтача предприятеша юкъе я Строковицера Шеча Октябрь кIеригIа шинна завод.

СУРТА ТIА: автомобильни шокрышкашта вулканизаци еча техе.

ТТК-ТАСС сурт.

ЮРТА ВАХАШ ВА САГ...

Курчалоерча цхьан ситийнича улицагIа дагIа дохкха доаьца кирпичний шеиоц. Ерригаьна юрта довз уж цIенош: «Ханна а ханна а ханна». Из дика лаьзаш вола саг ма вий цар чу вахар — Мурид Алистанович Алистанов — юртоаьхьама аьтела хьаьрча хьаьлаьрга чаьнех, курчалоевски колхоза эгIара хьалхара председатель.

Хьаьний дукха ух Мурид вовча. Цемен хьаьхьаьнан сийна гулолка эна сведенеш ха боаьгIа дешархо, — хьаьхьагена ветеранаш — дIаяха хаьнан дагаьбоха, юртан Советски колхозе ваьхьаьнан дагаьбоха.

Хоза хьаьмьь доаь саг вола. яха со а хилар дукха ха йоаьцинц. ІоаьгIа сахьарда: аьуш, цхьаькка — доаьш ца тувалоаьйтаьш лодийгIар из юрта лоархIаьн вовча сага хьаьмьь лаьга.

— Шоана, хьоначарна, бIаьрахьеьчча, — йоах Мурида, — сай — кьонах дагаьбох — сона. 1904 шера, самодержаве низн кьаьлаьн тIаьмотаьвьь хана, хьаьхьегамхой къен менен баьхача хана, вовча со. Йоаьурн дешаьн хоьш нагахьа саг ва йоаьг Курчалоер, 7000 сага лоархIаьн верригаьн а йоаьуь-дешар хоьш ший саг варг! XIаьнз а тIехьа дагаьоаьгIа сона нар цIеташ — уж бар Шуьаьпов Іалвин Шатаев Махьмадн. Тхона «ІоаьгIа дохкха хIама хетар парех цу хана: письмо ходе, гаьнг-дена хоьра царна... XIаьнз нагахьа, саг ваг юрта, кьабенна боккхий нах бене, йоаьуьдеиаг да хоьш, шийн ахн аьар саг дешна аьарг йоьхера ший школех школа-интернати я юрта. Лаккерен юкъара специальни образований йолаш бола специалистий а 200 сонгIа саг ваг. XIаьта а дунах тамаш ец сагго.

Хьалха Курчалоер ухх тайнера дора ункхонта гарбе: дала хьаьненна дала дIаийIаьн, массе тайнара хьежа нах бар «дерига» а ледадьраш. Цунуьхьа дукха г бовра нах. XIаьнз вебIийта больница, поликлиника, аптека я. опытни лоруша чоалхане оеперанеш ю... Цунах а сагго тамаш ец. Цхьабаккъа хьаьлаьнн сагоганашн лайнера доккхаьгIа ноахалах долча тхона дика хоьх хиннар а долаш дар а. ВIашн нийсдарца хьоаьстлу долла хIама.

— Мурид, дувнал, боккъьла а, вай эгIара хьалхарча кольоах; — дех ас воккхача сагагIара.

— ЭгIара хьалхара юртбоахама артелаш 1929 шера вIашагIтежка йоаьийр. Курчалоер, дIаьхьаьлаьнр Алистанова ший дувнар. — ЭгIара хьалхарчаьр артеле дIачуьахар со а. Колхозе сона цхьана хьаьхьегIа вахар дIаьхьоьл бар ца зер. Іара тIехьа — «Мурид». ІаьгIа гирнев Несь, Улхаев Абуязид, Везирханов Темирсолт, кIиьбаьраш. Ерригаьн а юрта вIашагIтежка йоаьийр. Со дукха ха ялалелца Октябрь XV шу дизарра цIеранIча артеле бригадирала керкаьр, вуьл тIехьагIа — «Мурид». яхача колхоза председателе заменетелаьла. ХIаьта 1941 шера, юрта территоре тIара йIнъ колхоз вIалагIтежкха хана, С. Ораджоникидзе цIеранIча кердачя йоккхача колхоза председатель сох вир. Цу хана вагахьа ваьнан ваьр тIа. Кулгаш дIатоссаьл, истаранца лаьтта оахаш дIадуьрг ялаташ. Хьалха лаьтта агрономически тоалара е минеральни еерхьеьнан а, е гербицидаьн а; е чоалхане гоьрбоахама техника а яьар. Цудухь хьуькъьм а хулар доха. Ялаташ чуьнара балхана а куг-тара доре.

ДагадогIа сона, тIом хьаьле хьаьлхаьгIа «Универсал» яха эгIара хьалхара трактор тхоьшца кхаьа. Іаьлаьий, ма чIоаьгIа таьаш а йора цунах наха. Еррига йорт хулар трактора тIехьадуьгII. Дынах тешаш бараш — йIаьла аьттежьь баха а баььвлар цунна, цу чу шайтIа дагIа аьина хеташ, хIаьта хIаьз ший колхозе бIаьсо совгIа тайп-тайнара юртбоахама машин я, — тIаккха а саго терккадан из, ишта хила дагIаш да аьина хет. XIаьта ну хана денз 30 сонгIа шу мара ваьна дыьлаьл.

ЛаьрхIа лаьдуьгIар из Мурида, сих ца луш по дувнаьчунга, дIаяха ха хIанзарча вахарца нийсбаьрг, тIаккха по сона а цIаьшна хIамаш лагахьхийтар. КIезиг-дукха хьогар со цунах. Дег тIара хьогар: ца хьаьга а ма езар, къе, миска, цхьа говр мара йоаьцача, кустарин вахаро кхчьхечоа — дIаьхий, мехийнийн — колхознача ший моттиг дIалуш хинача ккхкаенача заман теш ма варий из. Шоай кулгаш социализмана лард. сплай Мурийден цун новкъостацеи, коллективизае рельсаш тIа оттаеш эргаьькхий юрт. Из ва Ленина дагадьлаьр — колхознача ший моттиг дIалуш хинача ккхкаенача заман теш ма варий из. Шоай кулгаш социализмана лард. сплай Мурийден цун новкъостацеи, коллективизае рельсаш тIа оттаеш эргаьькхий юрт. Из ва Ленина дагадьлаьр — колхознача 100 эзар трактор лулга ккхочаьнцеи хилара теш хиннар а.

Мурида дийнар сона, са ца ца кхоьеш, хьинаг, хьинаг. ІаьгIа хIанз хьаьгеламах телар санна бола дакха мах фуд да хоьш къьхийгIа, монал, кьеп, тIехьадийр дIаьлаьхкарг. Іара социальнаьй моастагIий тийшаьна балхах шоаш лорабара шоай кьаьгам эдилга хоьш хиннача юкъьшнарча колхозхоша болх мишта бора. Балхах мукъа болча хана агитатораш, пропагандисташ, лекторараш а хилар дIаоттар дукха колхозхой. Идеологически хьовсам латтар дийца, ширача заман вова тIулакхашца, шарIо кхIасаеа боьсо Іотоьлаьрца... Цу ерригаьна бIаьна ькъмоттиг яр изба-читальни.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болабеннача хана, эгIара хьалхарчарца, ше рада а хиннаьа, тIом беча эскаре ваха заманеи елар Мурида. XIаьтта мара Коммунистически парте мурIаьрашка дIайийнадар из. ЦIнаьр Бакъьа парте обкоме аьлар пунга, Маьрцаьча кхаьгаьма фронт кхы сел мишта маьрша а ец. Эскара ялат, дуьл, дагIаьтIа. Цу Кулгаш. Цудухь тылера балха участок лелае — дIаьхо а колхоза довл деи дIаваха веза Алистанов.

Ишта кхьаьгаьма фронта бIуьо а хиина дIаьттар Мурид. Цун колхозо шурий, дулха тхан, ялата боккхий планаш кхочаьшбора — кхочаьшььлаьн Іем, тIеккхочаьш а йора, хIаьта цунна тешал ду тIема хана тайннача совгIаташа. Колхозхоша тIем тIа бIуьхошта ваьнаьнца, бIайха пазаташ, кийнаш, кулгаьдаьхкорагаш кхаьхийтаьй шийлана Іан деионика салташта бIайха хилийтар духьа. Цо хьаьхьеьхьад сийлахь-боккхача Советий мехка халкъашн шоайла интернациональн солидарности доттагIаьн долаш хилар.

ТIема шерашка Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Суда заседателлаьла, юрта а района а Советий депутаталла хержа хиннан Мурид.

Дукха ха ялькхий по Ленина цIеранIча колхоза председателе заместитель волаш, 1966 шера пенсе вахалаца. Цунна бакъьа пенсе волаш а по йойхо на еш хIама дисаи. Юрта Совета доккха новкъостал ду по сагоганIа — ваьнаьнца, масала, сон дола лаьтташ хьа а доахаш, доацаьнаьта дIалекъьчаьна, кьоьсам тIа дола дешаш кьеста-деиа. Кадарца, ишта а технологически балха тIа а новкъостал ду колхоза.

— Паркномо чаккдоахача гIулакхиина тха эгIара хьалхара гIоьма ва ца. — йоах цунна. рауьа волча Ленина цIеранIча колхоза паркома секретара Сулейманов Руслана.

— Ужа деионика чоагIга безам тIа,а баха дийнал аз лоархIаьне документ — керда — сона дагадоагIаьн хIанз йиььаьгIа СССР Конституци. — йоах М. А. Алистанова. — Дукха хIаьмаш догадохийтар по сона. Цу тIа бIаргаийра сона сай кьаьхьгена биографи, ший юртарчу. Еррига ваьнаьнца мехкарча наьха сийлалца гIулаккаш. Дика хет сона, кердачя Конституце Іара яраш санна из бола полоьсаьнгIа Іилмаьрг вай Советски Конституце тIа мара йоаьшаш. Кьоначала пенси нйду аз. Мах боаьшаш медицински новкъостаьгIа а ца сона. Са бокъо я паччахьлкхен вахара дерриг дешаш даьрIаьтта гучча-лаьх критика е. Уж ерога бо-кьонаш кердачя Конституце ду вайна.

Курчалоерча наха везаш а лоархIаьн а ва Мурид Алистанович Алистанов — шийл тIе-лаьттан тIа по дика лер йитаьнадь. Хьаьначча кхьаьгаьмаи хьинарча общественни бахьеи лер.

Оаьл, цун юртахоша, доаькхал ду иззамо волча сагах!

Е. КИЗЕРОВА.

МОЛЛАГIА КНИЖКА-МОЛЛАГIЧА БИБЛИОТЕКЕРА

1969 шера хьаьий вай мехка паччахьлкхен библиотекашта юкъера йоаьца система. Цо баха нах книжкашца Іалашбара, ерригаьча библиотекай фондех пайда эаара болх дика аттача боаккх.

Фу тайна я из системаьу?

Ерригаьча ведомствай библиотекашка белгалъяьй МБА региональни координационни центраш. Региональни координационни центраш — из хIара административно - территориальни моттигера эгIара йоккхагIа йола библиотекаш я, шоай фондий университеьльни е лаьрхIа предиь а йолаш. Вай республике университеьльни региональни центраш лоархIаьн я паччахьлкхен районни библиотекаш, городашка — центральни библиотекаш, республикански библиотека.

Мишта кхоачашцу МБА заказаш?

Ишта юртарча библиотекехьа книжкаш дешаш волчоа эпаш дола книжка доаьаш ийнаьдеча библиотекехьа заказ ду эгIара хьалха ший МБА региональни координационни центрага — паччахьлкхен библиотекага, хIаьта цо из заказ кхочаьнцу. Вешта ЛIадехаш дола книжка цIа доаьаш хилча по «районе дика яха штаьнг а оттаьий республикански библиотеке хьалхьожаьду из заказ. XIаьта из книжка цIга а республика кхача а библиотекашка кIорош ца хилча «республике даьг» яха йоаьзув а дий Москва е Ленинграде библиотекашка дIадохьийт заказ.

Ерригаьча система кхоачашцю лоархIаьне цхьа принцип: бланк - заказ миччаьхьара хьедоаьгIаш лаьле а абонента эпаш дола книжка бланк -заказ чаьх мел даьнна бола моттигаш а ваьне доагIгIаьне а из волча доагIа. МБА абонент хила тарлу книжкашца довл дерриг болх бесткохьаьне саг хьакъоастаьвь йола молларIа библиотека е учреждения.

Абонент хьеллара юридически документ лоархI библиотекашка лелаю бланк - заказ.

Республикански библиотека абоненташ я 6 эзар кхаччаьца книжкашца заказаш ду тайп-тайнчу ведомствай йиьь бIаь библиотека. ДукхагIодоа заказаш 5 —6 дийнаьца ший фондашца кхочаьнцу библиотека, хIаьта цхьашцаьрашца Москве е Ленинграде, ишта вай мехка кхача городашца дIаухийт.

Бакъа, вай республика дукхахочоа библиотекаш МБА абоненташ йолаш я, хоршта, хьаькъоаштта, юрта болаш а ца сона. Цу тIа бIаргаийра сона сай кьаьхьгена биографи, ший юртарчу. Еррига ваьнаьнца мехкарча наьха сийлалца гIулаккаш. Дика хет сона, кердачя Конституце Іара яраш санна из бола полоьсаьнгIа Іилмаьрг вай Советски Конституце тIа мара йоаьшаш. Кьоначала пенси нйду аз. Мах боаьшаш медицински новкъостаьгIа а ца сона. Са бокъо я паччахьлкхен вахара дерриг дешаш даьрIаьтта гучча-лаьх критика е. Уж ерога бо-кьонаш кердачя Конституце ду вайна.

Курчалоерча наха везаш а лоархIаьн а ва Мурид Алистанович Алистанов — шийл тIе-лаьттан тIа по дика лер йитаьнадь. Хьаьначча кхьаьгаьмаи общественни бахьеи лер.

Оаьл, цун юртахоша, доаькхал ду иззамо волча сагах!

Е. КИЗЕРОВА.

ДЕ ДЕЗАРАШ БЕЛГАЛДИР

Уьхх денощка Грозне хилар дешархошта юхьхьаьнца тIема гIулакх хьеъарча тIема - патриотически кхетам баларан дешаьта хетаьь республика школаьй директорийн воевпуьрийн Іилмаьрг практически конференци.

Конференце «КПССС XXV-на съезда решениеьн ха хьежа дешархошта юхьхьаьнца тIема гIулакх хьеъарча тIема-патриотически кхетам баларан дешаьта хетаьь республика школаьй директорийн воевпуьрийн Іилмаьрг практически конференци.

Шо - ший хьехархой коллективашца из лоархIаьне гIулакх вIашгIеьхьоаькхача Іоаьйла опытан из-кхы а дикагIа дIахоьхьаьрца дича бакъахьь хургдолчохи дийнар конференце хьаьмьь лаьрхIа.

Конференце белгалйир школаьй балха юкъеьхьь мегарийола голашгIийола опыт.

С. ПАРЧИЕВ.

ХОЗА ХУРГЬЯ ГРОЗНЕРА РЫНОК

ХIара шу массаза дала хуьцалу Нохч - ГIалгIайчен гороьдийн юртийн сибат. Хьаьхул дукхха вIашгIардаь цIеношц дола микрорайонаш, хьалхо клубаш, тIкиьн, берий учреждений, театраш. Ишта хуьцалу городеран юртарен рыкаш а.

Грозненца зийна хургда центральни рынок тоаьш хилар. Іоьхьь дIаьлькй ухзаьара кьаьнара тIкиьн, юкскаьн.

Цу хьаькхьа дийнар колхозни рыкаьй управление начальника Каспаров Сергей Григорьевича:

— Аллха дIадахача юбилейн шера реконструкци яьй Нагурера. Хрус - Мартанерча, Ишерски станиперча, Ташкалан Калинина цIеарIечен поселкашкарча рыькашца. ДIаьдаьна шу ди ди ди